

Psychometric Properties of the Persian Version of the Oxford Happiness Questionnaire in a Sample of the Iranian Military

Amin Mirzaee¹, Hamid Sharif Nia², Behnaz Dowran¹, Abbas Pasandideh³,
Seyed-Hossein Salimi^{4*}

¹ Behavioral Sciences Research Center, Life Style Institute, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

² Department of Nursing, School of Nursing & Midwifery Amol, Mazandaran University of Medical sciences, Sari, Iran

³ Research Institute of Ethics and Psychology, University of Quran and Hadith, Qom, Iran

⁴ Exercise Physiology Research Center, Life Style Institute, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Received: 28 September 2020 Accepted: 8 May 2021

Abstract

Background and Aim: The psychological health and well-being of military personnel affect their performance at the individual and national levels. One of the variables that can affect mental health and improve the quality of life of military personnel is happiness. In order to assess the level of military happiness or to evaluate the related educational and medical interventions, standardized tools are needed. Therefore, the aim of the present study was to investigate the psychometric properties of the Persian version of the Oxford Happiness Questionnaire in the military.

Methods: This study was a descriptive methodological study. For this purpose, three military units in Tehran were selected by available sampling. Then 403 servicemen were selected by available sampling and completed the Oxford Happiness Questionnaire, Life Satisfaction Questionnaire, NEO Personality Questionnaire (60-NEO) and the researcher-made demographic questionnaire. The collected data were analyzed using exploratory and confirmatory factor analysis, Pearson correlation by SPSS-22 and Amos-22 software.

Results: The results of exploratory data analysis showed that the Persian version of the Oxford Happiness Questionnaire in the military has a four-factor structure (life satisfaction, welfare, sociality, control and self-efficacy). Together, these four factors accounted for 41% of the variance in happiness. These factors were confirmed by confirmatory factor analysis (RAMSEA = 0.64, CFI = 0.91, FIF = 0.92). The face validity of the test was also confirmed. The results of convergent validity showed that all sub-components and total score of the Oxford Happiness Questionnaire and Life Satisfaction Questionnaire ($r = 0.56, P < 0.001$) and Neo Personality Questionnaire (extroversion subscale) had a positive and significant correlation ($r = 0.59, P < 0.001$). Divergent validity was also confirmed through a significant negative correlation between the Oxford Happiness Questionnaire and the Neo Personality Questionnaire (Neuroticism subscale) ($r = -0.61, P < 0.001$). The reliability results of the questionnaire with the test-retest method during two weeks (0.79-0.82) and internal consistency with Cronbach's alpha (0.84) showed the time reliability and good internal consistency of this instrument.

Conclusion: The findings of the present study showed that the Persian version of the Oxford Happiness Questionnaire in the military has good validity and reliability and can be used to measure happiness and psychological studies in the military.

Keywords: Happiness, Validity, Reliability, Military Force.

بررسی ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در نمونه‌ایی از نیروهای نظامی ایران

امین میرزایی^۱، سیدحمید شریف‌نیا^۲، بهناز دوران^۱، عباس پسندیده^۳، سیدحسین سلیمی^{۴*}

^۱ مرکز تحقیقات علوم رفتاری، پژوهشکده سبک زندگی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران

^۲ گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی آمل، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

^۳ پژوهشکده اخلاق و روانشناسی، دانشگاه قرآن و حدیث، قم، ایران

^۴ مرکز تحقیقات فیزیولوژی ورزشی، پژوهشکده سبک زندگی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران

چکیده

زمینه و هدف: سلامت روانشناختی و بهزیستی پرسنل نظامی بر عملکرد آن‌ها در سطح فردی و ملی موثر است. یکی از متغیرهایی که می‌تواند بر سلامت روانشناختی تاثیر گذاشته و موجب ارتقاء کیفیت زندگی نظامیان شود، شادکامی است. جهت ارزیابی سطح شادکامی نظامیان و یا ارزیابی مداخلات آموزشی و درمانی مرتبط با آن، نیاز به وجود ابزار استاندارد و هنجار شده می‌باشد. بنابراین، هدف از پژوهش حاضر بررسی خصوصیات روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در نظامیان بود.

روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه توصیفی از نوع روش شناختی بود. به این منظور، سه واحد نظامی در شهر تهران به صورت در دسترس انتخاب شدند. سپس ۴۰۳ نفر از نظامیان به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و پرسشنامه‌های شادکامی آکسفورد، پرسشنامه رضایت زندگی، پرسشنامه شخصیت نتو (NEO-60) و پرسشنامه جمعیت‌شناختی محقق ساخته را تکمیل نمودند. داده‌های گردآوری شده با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی، همبستگی پیرسون به وسیله نرم افزار SPSS-22 و Amos-22 تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل اکتشافی داده‌ها نشان داد که نسخه فارسی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در نظامیان ساختار ۴ عاملی (رضایت زندگی، بهزیستی، اجتماعی بودن، کنترل و خودکارآمدی) دارد. این چهار عامل روی هم رفته ۴۱ درصد واریانس شادکامی را تبیین نمودند. این عوامل به وسیله تحلیل عاملی تأییدی مورد تایید قرار گرفت ($RAMSEA = /0.64$ ، $CFI = /0.91$ ، $IFI = /0.92$). روایی صوری آزمون نیز تایید شد. نتایج روایی همگرا نشان داد که تمامی زیر مؤلفه‌ها و نمره کل پرسشنامه شادکامی آکسفورد و پرسشنامه رضایت زندگی ($P < /0.001$ ، $r = /0.56$) و پرسشنامه شخصیت نتو (خرده مقیاس برون‌گرایی) همبستگی مثبت و معنادار داشت ($P < /0.001$ ، $r = /0.59$). روایی واگرا نیز از طریق همبستگی منفی و معنادار بین پرسشنامه شادکامی آکسفورد و پرسشنامه شخصیت نتو (خرده مقیاس روان‌رنجورخویی) مورد تایید قرار گرفت ($P < /0.001$ ، $r = -/0.61$). نتایج پایایی پرسشنامه با روش آزمون-باز آزمون در طی دو هفته ($0.79/0.82$) و همسانی درونی با روش آلفای کرونباخ (0.84) نشان از پایایی زمانی و همسانی درونی خوب این ابزار داشت.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که نسخه فارسی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در نیروهای نظامی دارای روایی و پایایی مناسبی است و می‌توان برای سنجش شادکامی و مطالعات روانشناختی در نیروهای نظامی از آن استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: شادکامی، روایی، پایایی، نیروی نظامی.

مقدمه

گویه دیگر به آن اضافه کردند تا سایر جنبه‌های بهزیستی ذهنی را پوشش دهد. بنابراین، ابتدا فهرست شادکامی آکسفورد (Oxford Happiness Inventory) با ۲۹ گویه چهارگزینه‌ای آماده شد و در آن پاسخ دهنده خود را از احساس ناشادی تا احساس شادی بسیار، ارزیابی می‌کرد (۱۱). سپس، هیل و آرگیل (۲۰۰۲) فهرست شادکامی آکسفورد (OHI) را مورد بازنگری قرار دادند. آن‌ها نسخه جدید فهرست شادکامی (OHI) را تحت عنوان پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ) با روش نمره‌گذاری جدید و معکوس کردن تقریباً نیمی از سؤالات بررسی و منتشر کردند و رویی سازه بالا و قابل قبولی را برای پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ) از طریق همبستگی با مقیاس‌های خودگزارش دهی صفات شخصیتی گزارش نمودند. از نظر هیل و آرگیل (۲۰۰۲) پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ) نسخه اصلاحی فهرست شادکامی آکسفورد (OHI) آرگیل و همکاران (۱۹۸۹) در سنجش بهزیستی ذهنی است. همبستگی مثبت و معناداری بین نمرات برون‌گرایی، رضایت از زندگی، عزت نفس، خوش‌بینی، احترام به زندگی و پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ) مشاهده شده است (۱۲). رویی و پایایی پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ) در مطالعات مختلف از جمله دانشجویان (۱۳، ۱۴) دانش‌آموزان (۱۵) و جمعیت عمومی (۱۶) مورد بررسی قرار گرفته است. این مطالعات معتبر بودن این ابزار را در جمعیت‌های گوناگون تایید نموده‌اند. انتخاب مناسب‌ترین ابزار برای سنجش یک مفهوم در جمعیت خاص به عوامل مختلفی شامل ویژگی‌های نمونه مطالعه، مسایل عملی و کاربردی همچون ویژگی‌های روانسنجی ابزار مورد نظر بستگی دارد (۱۷). از سوی دیگر یکی از مشاغل دارای تنیدگی بالا و پیچیدگی خاص، مشاغل نظامی هستند که در سراسر دنیا توأم با تنیدگی، مخاطرات جسمانی، دوری از خانواده و زندگی در شرایط سخت همراه می‌باشند (۱۸)، سلامت روانشناختی و بهزیستی پرسنل نظامی بر عملکرد آن‌ها در سطح فردی و ملی موثر است. یکی از متغیرهایی که می‌تواند بر سلامت روانشناختی تاثیر گذاشته و موجب ارتقاء کیفیت زندگی نظامیان شود، شادکامی است. جهت ارزیابی سطح شادکامی نظامیان و یا ارزیابی مداخلات آموزشی و درمانی مرتبط با آن، نیاز به وجود ابزار استاندارد و هنجار شده می‌باشد. بنابراین، هدف از پژوهش حاضر بررسی خصوصیات روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در نظامیان بود.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی از نوع روش شناختی بود. **شرکت‌کنندگان و روش اجرا:** جامعه آماری شامل کلیه نیروهای نظامی شهر تهران بود که براساس روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابتدا در گام اول اجرا، هماهنگی‌های لازم با مسئولین ذیربط در جهت فراهم‌سازی اجرای مقدمات تحقیق انجام گرفت. پس از دسته‌بندی مراکز نظامی در شهر تهران تعداد

در چند دهه اخیر با ظهور روانشناسی مثبت (Positive Psychology)، در تحقیقات روانشناختی تغییرات بسیاری صورت گرفته و علاقه به تحقیق در این حیطه افزایش یافته است (۱، ۲). این شاخه جدید از روانشناسی اساساً به مطالعه علمی نیرومندی‌ها، شادکامی (Happiness) و بهزیستی ذهنی (Subjective well being) انسان می‌پردازد (۳). برخلاف سایر رویکردها که تمرکزشان روی مشکلات و ضعف‌هاست، در رویکرد مثبت‌نگر، افزایش هیجان مثبت و ارتقاء معنای زندگی مورد تاکید و توجه است. از منظر روانشناسی مثبت‌نگر، روانشناسان نباید فقط به بر طرف کردن مشکلات مردم فکر کنند، بلکه باید به آن‌ها کمک کنند تا زندگی شادتر، غنی‌تر و کامل‌تری داشته باشند. در واقع هدف روانشناسی مثبت، تسریع تغییر نوع نگاه در روانشناسی است، تا به جای بهبود مشکلات، کیفیت زندگی ارتقا یابد (۴). از منظر رویکرد روانشناسی مثبت، شادکامی حالت عاطفی مثبت است که با خشنودی، لذت و خرسندی مشخص می‌شود و با خود ویژگی‌ها و علائمی از جمله داشتن باورهای مثبت در مورد زندگی، هیجانانگیز مثبت و فقدان هیجانانگیز منفی به همراه دارد. به عبارت دیگر، شادکامی نوعی آرامش فکری است که نتایج مطلوبی را برای زندگی پیش‌بینی می‌کند (۵). یافته‌های حاصل از پژوهش‌های روانشناسی مثبت‌گرا تنها زمانی دارای اعتبار است که سنجه‌ها و روش‌های انجام تحقیقات مرتبط با آن معتبر باشند و به همین دلیل روان‌شناسان مثبت‌گرا تحقیقات زیادی به منظور ساخت و اعتباریابی ابزارهای مختلف سنجش و اندازه‌گیری مقیاس‌های مثبت اختصاص داده‌اند (۶). یکی از ویژگی‌های روانی مثبتی که در سال‌های اخیر توجه محققان را تا حد زیادی به خود مشغول کرده است، شادکامی است. در طی سال‌ها، ابزارهای متعددی برای سنجش شادکامی تدوین شده که از جمله می‌توان به این موارد اشاره کرد: مقیاس تعادل عاطفی برادبرن (Bradburn Affect Balance Scale) (۷)، مقیاس شادکامی ذهنی (Subjective Happiness Scale) (۸)، مقیاس شادکامی - افسردگی (۹)، پروتکل تحقیقی خلق و شادکامی (Happiness and Affect Research Protocol) (۱۰). از ابزارهایی که در مورد سنجش شادکامی تدوین شده و حجم وسیعی از تحقیقات را به خود اختصاص داده، پرسشنامه شادکامی آکسفورد (Oxford Happiness Questionnaire) است. پایه نظری پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ) تعریف آرگیل و کروسلند (Argyle & Crossland) از شادکامی بود. آرگیل و کروسلند جهت ارائه یک تعریف عملیاتی از شادکامی آن را دارای سه بخش مهم شامل فراوانی و درجه عاطفه مثبت یا احساس خوشی، میانگین سطح رضایت در طول یک دوره، و نداشتن احساس منفی افسردگی و اضطراب دانسته‌اند. آرگیل و همکاران (۱۹۸۹) ۲۱ گویه از گویه‌های فهرست افسردگی بک (Beck Depression Inventory) را معکوس کردند و ۱۱

سؤال آزمون استخراج شد که ۵۷/۱ از واریانس کل را تبیین می‌کنند. این ۵ عامل عبارتند از: رضایت زندگی، عزت نفس، بهزیستی فاعلی، رضایت خاطر و خلق مثبت (۱۶). نجفی و همکاران (۱۳۹۱)، نیز در بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه شادکامی آکسفورد، ضریب پایایی ۰/۹۰ را گزارش نمودند (۲۰).

پرسشنامه رضایت از زندگی (Satisfaction with life scale)

این پرسشنامه توسط داینر، ایمونز، لارسن و گریفین در سال ۱۹۸۵ ساخته شد. این مقیاس از ۵ گزاره که مولفه شناختی بهزیستی فاعلی را اندازه‌گیری می‌کند، تشکیل شده است. آزمودنی‌ها اظهار می‌دارند که برای مثال چقدر از زندگی خود راضی‌اند و یا چقدر زندگی به زندگی آرمانی آن‌ها نزدیک است. این پرسشنامه دارای ۵ ماده است که هر ماده در یک طیف لیکرت از ۱ تا ۷ نمره‌گذاری می‌گردد. بنابراین حداقل نمره برای این پرسشنامه ۵ و حداکثر نمره ۳۵ می‌باشد. نمره بیشتر نشان‌دهنده رضایت زندگی بیشتر است. با توجه به سهولت اجرای این پرسشنامه و ویژگی‌های روانسنجی مناسب، استفاده از آن به خصوص در پژوهش‌های مرتبط با رضایت از زندگی بسیار زیاد است. بیانی (۱۳۸۶) روایی آن را در جامعه ایرانی تأیید کرده و آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۸ را برای آن گزارش کرده است (۲۱).

پرسشنامه ۵ عاملی ویژگی‌های شخصیتی نئو (NEO-Five Factor Inventory) (NEO-FFI):

پرسشنامه NEO یکی از جدیدترین پرسشنامه‌های مربوط به ارزیابی ساخت شخصیت بر اساس دیدگاه تحلیل عاملی است. این آزمون به لحاظ انعکاس ۵ عامل اصلی امروزه به عنوان یک مدل فراگیر بر اساس تحلیل عوامل محسوب می‌شود. این آزمون به دلیل بررسی‌های گوناگون در گروه‌های سنی و در فرهنگ‌های مختلف روی آن صورت گرفته است می‌تواند یکی از جامع‌ترین آزمون‌ها در زمینه ارزیابی شخصیت باشد. این پرسشنامه ۵ عامل اصلی شخصیت و ۶ خصوصیت در هر عامل یا به عبارتی ۳۰ خصوصیت را اندازه می‌گیرد. فرم بلند این پرسشنامه دارای ۲۴۰ گویه می‌باشد. این پرسشنامه فرم کوتاهی نیز دارد که تعداد گویه‌های آن ۶۰ عدد می‌باشد. اگر وقت اجرای تست خیلی محدود باشد و اطلاعات کلی از شخصیت کافی باشد از این پرسشنامه استفاده می‌شود. از سوی دیگر اجرای این آزمون از نظر هزینه و زمان مقرون به صرفه است. مقیاس‌های آن از اعتبار بالایی برخوردارند و همبستگی بین مقیاس‌ها زیاد است و از همه مهمتر این آزمون بر خلاف سایر آزمون‌های شخصیتی، انتقادات کمتری بر آن وارد شده است. مولفه‌های پرسشنامه شامل، روان رنجوری (Neuroticism)، برون‌گرایی (Extraversion)، اشتیاق به تجارب تازه (Openness)، توافق‌پذیری (Agreeableness) و وظیفه‌شناسی (Conscientiousness) است که هر کدام با ۱۲ گویه مورد سنجش قرار می‌گیرند (۲۲). در این پژوهش از فرم کوتاه ۶۰ گویه‌ای استفاده شد. انیسی (۲۰۱۲)، فرم کوتاه این پرسشنامه

۳ مرکز به صورت در دسترس انتخاب شد و مکاتبات لازم برای مراجعه به این مراکز صورت گرفت. در گام بعد محقق با مراجعه به مراکز مربوطه و بعد از هماهنگی با فرماندهان یگان‌های نظامی در جهت همکاری و تکمیل پرسشنامه‌ها توضیحاتی در جهت اهداف و اهمیت پژوهش به هریک از کارکنان داده شد و پس از جلب رضایت آگاهانه و علاقه‌مندی به مشارکت در پژوهش پرسشنامه‌ها در میان کارکنان توزیع و از آن‌ها خواسته شد که با صرف وقت و دقت کافی پرسشنامه‌ها را تکمیل نمایند و در نهایت پس از قدردانی از همکاری در این پروژه پرسشنامه‌ها جمع‌آوری گردید. برای تکمیل پرسشنامه‌ها هیچگونه محدوده زمانی مدنظر نبود. برخی محققان تعداد ۱۰۰ نمونه را ضعیف، تعداد ۲۰۰ نمونه را نسبتاً خوب و تعداد ۳۰۰ نمونه را خوب، تعداد ۵۰۰ نمونه را خیلی خوب و تعداد ۱۰۰۰ نفر را عالی دانسته‌اند (۱۹). بر همین اساس با در نظر گرفتن احتمال ریزش نمونه‌ها تعداد ۴۳۵ پرسشنامه توزیع شد که از این تعداد ۴۰۳ پرسشنامه به صورت کامل تکمیل شده و بقیه پرسشنامه‌ها به علت ناقص بودن از فرایند تحلیل حذف شدند. ملاک‌های ورود شامل: ۱. میانگین سنی ۱۸ الی ۵۵ سال ۲. حداقل تحصیلات دیپلم ۳. شاغل در یکی از مراکز نظامی ۴. حداقل یک سال سابقه شغلی ۵. برخورداری از انگیزه بالا و تمایل جهت شرکت در پژوهش و ملاک‌های خروج شامل: ۱. عدم سابقه بیماری روانی و ناتوانی‌های جسمانی ۲. تکمیل ناقص پرسشنامه ۳. عدم تمایل به شرکت در پژوهش بود. پرسشنامه‌ها به شیوه فردی تکمیل شدند و تکمیل آن‌ها به طور میانگین ۴۰ دقیقه زمان بر بود.

ابزارهای پژوهش

ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل: پرسشنامه اطلاعات جمعیت‌شناختی محقق‌ساخته، پرسشنامه شادکامی آکسفورد، پرسشنامه رضایت زندگی داینر و پرسشنامه شخصیت ۵ عاملی نئو فرم کوتاه ۶۰ گویه‌ای (Neo-60) بود.

پرسشنامه اطلاعات جمعیت‌شناختی محقق‌ساخته:

این پرسشنامه شامل سؤالاتی در مورد مشخصات فردی از قبیل جنسیت، تحصیلات، سن و دیگر مشخصات فردی بود.

پرسشنامه شادکامی آکسفورد:

اصلاحی فهرست شادکامی آکسفورد است که توسط هیل و آرگیل (۲۰۰۲) منتشر شده و شامل ۲۹ گویه با مقیاس پاسخگویی لیکرت ۴ درجه‌ای کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم است. آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۹۱ گزارش شده است. همچنین ارتباط معناداری بین این پرسشنامه با نمرات رضایت از زندگی، خوش بینی، برون‌گرایی و روان رنجورخویی گزارش شده است (۱۲). نمره بیشتر در این پرسشنامه نشان‌دهنده شادکامی بیشتر است. این آزمون در ایران، توسط علی پور و نوربالا (۱۳۷۸) ترجمه شده و روایی صوری آن توسط ۱۰ کارشناس مورد تأیید قرار گرفت. پایایی این آزمون با روش دو نیمه کردن ۰/۹۲ و از طریق همسانی درونی و آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد. با روش تحلیل عامل ۵ عامل از ۲۹

۷۶ نفر از افراد تحصیلات دیپلم داشته و بقیه شرکت‌کنندگان (۳۲۷ نفر) تحصیلات دانشگاهی داشتند. از این تعداد ۳۱۱ نفر متاهل و ۹۲ نفر مجرد بودند.

روایی صوری: نتایج بررسی روایی صوری نشان داد که نمره تأثیر بدست آمده برای همه گویه‌ها از نمونه ۲۵ نفره از پرسنل نظامی، بیشتر از ۱/۵ بود.

تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی: برای روایی‌سازه پرسشنامه از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی استفاده شد. تحلیل عاملی اکتشافی منجر به شناسایی ۴ عامل با واریانس تجمعی ۴۱ درصد محاسبه شد. شاخص کفایت نمونه برداری (KMO) ۰/۹۲ بود. آزمون بارتلت ($P < ۰/۰۰۱$) نیز معنا دار بود. پس از تحلیل عاملی اکتشافی با استفاده از مقادیر بارگذاری شده روی سوالات، عوامل استخراج شده نامگذاری شدند. این ۴ عامل عبارتند از: رضایت زندگی، بهزیستی، اجتماعی بودن، کنترل و خود کارآمدی. خلاصه اطلاعات و همچنین بارهای عاملی تحلیل عاملی اکتشافی در جدول ۱ ارائه شده است. همچنین به منظور تأیید ساختار عاملی فرض شده، سهم هر یک از متغیرها (گویه‌ها) در اندازه‌گیری مؤلفه‌های مورد نظر، با استفاده از برنامه Amos تحلیل شد. نتایج این تحلیل در جدول ۲ نمایش داده شده است. مقدار کمتر از ۰/۰۸ برای شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RAMSEA) نشان دهنده برازش مطلوب مدل و شاخص‌های دیگر برازش از جمله: شاخص برازش نسبی (RFI)، شاخص برازش افزایشی (IFI) و شاخص برازش تطبیقی (CFI) همگی بالاتر از ۰/۹۰ بودند، که نشانگر برازش خوب مدل بودند. همان طور که بیان گردید، شاخص‌های نیکویی برازش مدل همگی در حد قابل قبولی قرار دارند. بنابراین تحلیل عاملی تاییدی نیز تایید شد. همچنین نمودار ساختار عاملی تاییدی برازش شده بر پرسشنامه در شکل ۱ نمایش داده شده است.

روایی همگرا و واگرا: همبستگی بین نمره کل و ابعاد پرسشنامه شادکامی اکسفورد و نمره کل پرسشنامه رضایت زندگی دایتر ($r = ۰/۵۶$ ، $P < ۰/۰۰۱$)، مثبت و معنا دار بود. همچنین همبستگی بین پرسشنامه شادکامی اکسفورد و خرده مقیاس بیرون-گرایی پرسشنامه شخصیت نئو ($r = ۰/۵۹$ ، $P < ۰/۰۰۱$)، مثبت و معنادار بود. همبستگی بین پرسشنامه شادکامی و خرده مقیاس روان رنجوری ($r = -۰/۶۱$ ، $P < ۰/۰۰۱$)، منفی و معنادار بود. بنابراین روایی همگرا و واگرایی پرسشنامه شادکامی اکسفورد تایید گردید (جدول ۳). مقدار آلفای کرونباخ کلی پرسشنامه برابر با ۰/۸۴ که نشان دهنده خوب بودن شاخص پایایی کلی پرسشنامه می‌باشد. در جدول ۴ مقادیر آلفای کرونباخ برای کلیه زیر مقیاس‌های پرسشنامه نمایش داده شده است. همچنین مقدار ضریب همبستگی درون گروهی کل پرسشنامه نیز با میانگین ۰/۸۰ و دامنه ۰/۷۹ تا ۰/۸۲ در فاصله اطمینان ۰/۹۵ بدست آمد که نشان از ثبات ابزار حاضر دارد (جدول ۵).

را در جمعیت دانشجویان هنجاریایی نموده و ضریب پایایی ۰/۸۴ را برای کل پرسشنامه گزارش نموده است (۲۲).

بررسی روایی صوری (Face validity)، روایی همگرا (Convergent validity)، روایی واگرا (Divergent validity) و روایی‌سازه (Construct validity):

روایی صوری: برای بررسی روایی صوری، با استفاده از روش تأثیر آیتام (Item impact) ۲۵ نفر از افراد گروه نمونه، پرسشنامه شادکامی اکسفورد را مورد بررسی قرار دادند. از آنان خواسته شد تا میزان اهمیت هریک از گویه‌های پرسشنامه‌ها را در یک طیف لیکرتی ۵ قسمتی از ۱ (اصلاً مهم نیست) تا ۵ (کاملاً مهم است) مشخص نمایند. برای بدست آوردن نمره تأثیر هر گویه، میزان اهمیت در تعداد آن ضرب شد و گویه‌هایی دارای روایی صوری بودند که نمره تأثیر آن‌ها بیش از ۱/۵ باشد (۲۳).

روایی همگرا و واگرا: جهت ارزیابی روایی همگرا از همبستگی بین نمرات پرسشنامه شادکامی اکسفورد و نمرات پرسشنامه رضایت زندگی دایتر و پرسشنامه شخصیت نئو (خرده مقیاس بیرون‌گرایی) استفاده شد. جهت ارزیابی روایی‌واگرا از همبستگی بین نمرات پرسشنامه شادکامی اکسفورد و پرسشنامه شخصیت نئو (خرده مقیاس روان رنجوری) استفاده شد.

روایی‌سازه: برای ارزیابی روایی‌سازه این پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی استفاده شد. از آن جایی که تعداد نمونه این پژوهش بیش از ۳۰۰ نفر بود، گویه‌هایی که بار عاملی بیش از ۰/۴ داشتند در تحلیل باقی ماندند (۲۴).

پایایی آزمون: جهت ارزیابی پایایی، از روش بازآزمون (Test-retest reliability) و محاسبه آلفای کرونباخ (Cronbach's Alpha) استفاده شد. به منظور محاسبه پایایی بازآزمایی آزمون، پرسشنامه شادکامی اکسفورد ابتدا در اختیار ۲۲ نفر از اعضای شرکت کننده در پژوهش قرار گرفت. دو هفته بعد از اجرای آزمون نیز مجدداً از همان افراد خواسته شد تا سوالات پرسشنامه را پاسخ دهند. سپس ضریب همبستگی بین هر دوبار اجرای آزمون محاسبه گردید.

تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها: در این پژوهش برای توصیف، جمع‌آوری و طبقه‌بندی اطلاعات به دست آمده از آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد، فراوانی و درصد) و به منظور بررسی روایی‌سازه و همگرا و واگرایی پژوهش از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی، همبستگی پیرسون و به منظور بررسی پایایی از روش آزمون-بازآزمون و آلفای کرونباخ با استفاده از نرم افزار SPSS-22 و Amos-22 استفاده شد.

نتایج

تعداد افراد شرکت کننده در این ۴۰۳ نفر بود و همه آنان مرد بودند. میانگین سنی و انحراف معیار شرکت‌کنندگان به ترتیب ۳۴/۱۲ و ۷/۴۲ بود. میانگین سابقه خدمتی افراد ۱۳/۷ سال بود.

جدول-۱. وزن های عوامل استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش واریمکس

گویه‌ها	بارعاملی استخراج شده	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم
۲- احساس اطمینان دارم که آینده سرشار از امید است.	۰/۶۱	۰/۹۰			
۳- من در مجموع از همه چیز راضی هستم.	۰/۵۵	۰/۷۲			
۵- احساس میکنم زندگی سرشار از پاداش است.	۰/۵۲	۰/۶۰			
۱- من بی‌نهایت شاد هستم.	۰/۴۵	۰/۵۴			
۴- احساس میکنم تمام ابعاد زندگی تحت کنترل من قرار دارد.	۰/۴۹	۰/۵۴			
۵- احساس میکنم زندگی سرشار از پاداش است.	۰/۴۸	۰/۵۰			
۱۶- احساس میکنم در اوج دنیا هستم.	۰/۵۰	۰/۷۵			
۱۸- تمام رویدادهای گذشته به نظر من فوقالعاده شاد بوده‌اند.	۰/۵۳	۰/۷۴			
۱۳- احساس میکنم انرژی بیحد و مرزی دارم.	۰/۵۵	۰/۶۷			
۲۰- هر چیزی را میخواستم، انجام داده‌ام.	۰/۴۰	۰/۵۶			
۱۹- من همواره احساس نشاط میکنم.	۰/۴۹	۰/۵۴			
۲۸- من فکر میکنم بطور فوق‌العاده‌ای جذاب به نظر می‌رسم.	۰/۳۵	۰/۴۷			
۲۵- من همیشه متعهد و درگیر هستم.	۰/۵۵	۰/۷۷			
۲۴- زندگی من در مجموع هدفدار و معنی‌دار است.	۰/۴۹	۰/۷۶			
۲۲- من همیشه ارتباط خوبی با سایرین دارم.	۰/۴۳	۰/۶۱			
۲۶- من فکر میکنم دنیا یک مکان فوق‌العاده است.	۰/۴۶	۰/۵۸			
۲۳- من همیشه یک اثر نشاط آفرین روی سایرین میگذارم.	۰/۴۶	۰/۵۴			
۱۰- هر نوع تصمیمی را میتوانم به راحتی بگیرم.	۰/۴۴	۰/۸۰			
۱۱- احساس میکنم قادر به انجام هر کاری هستم.	۰/۴۵	۰/۵۳			
۹- من خیلی به دیگران علاقمند هستم.	۰/۵۰	۰/۴۷			
۸- من به زندگی عشق می‌ورزم	۰/۵۵	۰/۴۷			
مقدار ویژه		۲/۵۲	۲/۳۸	۲/۱۷	۱/۳۶
درصد واریانس تبیین شده		۰/۱۲	۱۱/۳۵	۱۰/۳۳	۶/۴۸

عامل اول: رضایت زندگی، عامل دوم: بهزیستی، عامل سوم: اجتماعی بودن، عامل چهارم: کنترل و خودکارآمدی

شکل-۱. ساختار عاملی برازش شده پرسشنامه شادکامی

جدول-۲. شاخص‌های نیکویی برازش مدل

شاخص برازش مدل	نتایج
ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RAMSEA)	۰/۰۶۴
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۱۳
شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹۲۲

جدول-۳. ضرایب همبستگی بین نمرات پرسشنامه شادکامی با رضایت زندگی و خرده مقیاس برون‌گرایی و روان‌رنجوری

متغیرها	شادکامی (نمره کل)	عامل اول: رضایت زندگی	عامل دوم: بهزیستی	عامل سوم: اجتماعی بودن	عامل چهارم: کنترل و خودکارآمدی
رضایت زندگی	۰/۵۶ **	۰/۵۴ *	۰/۵۲ *	۰/۴۳ *	۰/۴۳ *
برون‌گرایی	۰/۵۹ *	۰/۵۲ *	۰/۵۱ **	۰/۴۹ *	۰/۴۷ **
روان‌رنجوری	۰/۶۱ *	۰/۵۹ **	۰/۵۳ *	۰/۵۸ *	۰/۵۶ **

** $P < 0.01$ * $P < 0.05$

جدول-۴. ضریب آلفای کرونباخ و زیر مقیاس‌ها و کل پرسشنامه

تعداد سوالات	عامل اول: رضایت زندگی	عامل دوم: بهزیستی	عامل سوم: اجتماعی بودن	عامل چهارم: کنترل و خودکارآمدی	شادکامی (نمره کل)
۶	۰/۷۶	۰/۷۹	۰/۸۰	۰/۸۰	۰/۸۴
۶	۰/۷۶	۰/۷۹	۰/۸۰	۰/۸۰	۰/۸۴

جدول-۵. جدول پایایی آزمون - باز آزمون به تفکیک خرده مقیاس‌های پرسشنامه شادکامی آکسفورد

تعداد سوالات	همبستگی درون طبقه ایی	دامنه بالا	دامنه پایین	معناداری
۶	۰/۷۵۱	۰/۷۲۸	۰/۷۸۹	۰/۰۰۰۱
۶	۰/۸۱۲	۰/۷۸۶	۰/۸۲۱	۰/۰۰۰۱
۵	۰/۷۹۵	۰/۷۸۸	۰/۷۹۳	۰/۰۰۰۱
۵	۰/۷۴۲	۰/۷۲۱	۰/۷۷۶	۰/۰۰۰۱
۲۱	۰/۸۰۲	۰/۷۸۹	۰/۸۱۹	۰/۰۰۰۱

بحث

درصد از واریانس کل پرسشنامه را تبیین کرد (۱۲). عابدی و همکاران (۱۳۸۵) با استفاده از تحلیل عاملی به شش عامل رضایت از زندگی، احساس خوشی، عزت نفس، آرامش، احساس کنترل و کارآمدی دست یافتند که در مجموع این شش عامل ۷۴/۳ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کرد (۲۵). لیاقت دار، جعفری، عابدی و سمیعی (۲۰۰۸) در تحقیق خود به شش عامل رضایت از زندگی، لذت، عزت نفس، آرامش، کنترل و کارآمدی دست یافتند (۱۴). علی پور و آگاه هریس (۱۳۸۶)، پنج عامل رضایت از زندگی، عزت نفس، بهزیستی فاعلی، رضایت خاطر و خلق مثبت را به دست آورده‌اند (۱۶). نتیجه تحقیق حاضر همسو با تحقیقات اشاره شده می‌باشد. در پژوهش حاضر همبستگی منفی و معنی‌دار نمرات پرسشنامه شادکامی آکسفورد با نمرات روان‌رنجورخویی بیانگر روایی و اگرای پرسشنامه بود. همبستگی مثبت و معنی‌دار نمرات پرسشنامه با نمرات رضایت از زندگی و برون‌گرایی بیانگر روایی همگرایی پرسشنامه بود. هیل و آرگیل (۲۰۰۲) و علی پور و آگاه

پژوهش حاضر با هدف بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHQ) در نیروهای نظامی انجام شد. بررسی روایی صوری پرسشنامه شادکامی نشان داد که گویه‌های پرسشنامه توان سنجش متغیر شادکامی را بر اساس مولفه‌های فرضی آن دارد. این یافته هماهنگ با یافته علی پور و آگاه هریس بود (۱۶). نتایج تحلیل عاملی نشان داد که پرسشنامه شادکامی در نیروهای نظامی ساختاری ۴ عاملی دارد و این عوامل روی هم رفته ۴۱ درصد از واریانس شادکامی را تبیین می‌کنند. این ۴ عامل عبارت بودند از: رضایت زندگی، بهزیستی روانی، اجتماعی بودن، کنترل و خودکارآمدی. هادی نژاد و زارعی (۱۳۸۹) در پژوهش خود در بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در دانش آموزان به ۷ عامل دست یافتند که ۰/۳۳ از واریانس شادکامی را تبیین می‌نمود (۱۵). هیل و آرگیل (۲۰۰۲)، در تحلیل عاملی پرسشنامه شادکامی آکسفورد به هشت عامل دست یافتند که ۶۳/۴

از قابلیت تکرارپذیری پرسشنامه در تمامی کارکنان نظامی در اختیار قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود، در مطالعات آتی محققان به بررسی ارتباط این سازه با سایر متغیرهای روانی و پیش بین‌های آن پرداخته و در ادامه در طرح‌های آزمایشی و کارآزمایی‌های بالینی تأثیر مداخلات روانشناختی بر شادکامی را با این ابزار مورد ارزیابی قرار دهند.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که پرسشنامه شادکامی آکسفورد از قابلیت نسبتاً مطلوبی برای سنجش شادکامی در نیروهای نظامی برخوردار است و این امکان را برای پژوهشگران و فرماندهان فراهم می‌نماید تا با استفاده از این پرسشنامه امکان ارزیابی شادکامی را در پژوهش‌های خود کسب نموده و با برای ارزیابی این سازه در سنجش سلامت کارکنان استفاده نمایند.

نکات بالینی کاربردی برای جوامع نظامی

- با آگاهی و شناخت بیشتر از شادکامی به وسیله یک ابزار اختصاصی، به درک بهتر مشکلات زندگی ویژه نیروهای نظامی کمک کرده و این موضوع می‌تواند برای برنامه‌ریزی‌های آینده در این زمینه موثر باشد.
- پرسشنامه شادکامی آکسفورد می‌تواند در تمایز میان افراد با شادکامی زیاد و کم در نیروهای نظامی کاربرد داشته باشد.

تشکر و قدردانی: نویسندگان بر خود لازم می‌دانند که از

تمام نیروهای نظامی و فرماندهان آن‌ها که در این پژوهش شرکت کردند تشکر و قدردانی کنند.

نقش نویسندگان: همه نویسندگان در ارائه ایده و طرح

اولیه، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل و تفسیر داده‌ها و نگارش اولیه مقاله با بازنگری آن سهیم بودند و همه با تأیید نهایی مقاله حاضر، مسئولیت دقت و صحت مطالب مندرج در آن را می‌پذیرند.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌نمایند که هیچگونه تضاد

منافی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

منابع

1. Peterson C, Seligman ME P. Character strengths and virtues: A handbook and classification. New York: Oxford University Press.2004.
2. Shogren KA, Lopez SJ, Wehmeyer ML, Little TD, Pressgrove CL. The role of Positive Psychology constructs in predicting life satisfaction in adolescents with and without cognitive disabilities: exploratory study. The journal of positive psychology.2006;1(1):37-59. doi:10.1080/17439760500373174
3. Snyder CR, Lopez SG. Positive Psychology, New York Published by Oxford University Press, Inc.2007.
4. Karwoski L, Garratt GM, Ilardi SS. On the integration of cognitive-behavioral therapy for

هریس (۱۳۸۶) همبستگی مثبت و معنی‌داری بین نمرات شادکامی با رضایت زندگی گزارش کرده‌اند (۱۶،۱۲). نجفی و همکاران (۱۳۹۱) همبستگی منفی و معناداری بین روان رنجوری و پرسشنامه شادکامی و همبستگی مثبت و معناداری بین برون‌گرایی و پرسشنامه شادکامی آکسفورد گزارش نموده‌اند (۲۰) که همسو با یافته‌های تحقیق حاضر می‌باشد. پژوهش‌های متعددی نقش مهم رضایت از زندگی در شادکامی و رابطه مثبت بین آن‌ها را تأیید نموده‌اند (۲۷،۲۸،۲۹). در تمامی ابزارهای روانشناختی پایایی نقش تعیین‌کننده‌ای در کارایی یک ابزار دارد. در همین راستا نتایج پژوهش حاضر نشان داد که پایایی آزمون -باز آزمون پرسشنامه شادکامی آکسفورد پس از دو هفته اجرای مجدد برای هریک از زیر مؤلفه‌ها در دامنه ۰/۷۵ الی ۰/۸۲ قرار داشت و همچنین مقدار این ضریب در نمره کل پرسشنامه نیز با میانگین ۰/۸۰ و دامنه ۰/۷۹ تا ۰/۸۲ در فاصله اطمینان ۰/۹۵ بود که همگی حاکی از تکرارپذیری و مطلوبیت ابزار در جامعه کارکنان نظامی داشت. یافته‌های پژوهش نشان از آلفای کرونباخ رضایت‌بخش پرسشنامه شادکامی آکسفورد داشت. ضریب آلفای پرسشنامه شادکامی آکسفورد در یک مطالعه بین فرهنگی در دانشجویان (استرالیا، آمریکا، کانادا و انگلیس) در دامنه ۰/۸۹ تا ۰/۹۰ گزارش شده است (۱۳). در مطالعه نجفی و همکاران (۱۳۹۱) نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ برای کل پرسشنامه گزارش شد که همسو با نتیجه پژوهش حاضر می‌باشد (۲۰). از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به محدودیت در قلمرو مکانی اشاره کرد. به طوری که این پژوهش تنها در کارکنان نظامی شهر تهران صورت گرفته است و تعمیم نتایج به سایر شهرها باید با احتیاط صورت گیرد. وجود سیستم‌های حفاظتی و اطلاعاتی در ساختار مراکز نظامی موجب گردید که از روش نمونه‌گیری در دسترس برای انتخاب نمونه پژوهش شود و این موضوع یکی دیگر از محدودیت‌های پژوهش حاضر بود. پیشنهاد می‌شود، به دلیل آن که پرسشنامه شادکامی آکسفورد در میان کارکنان نظامی شهر تهران مورد بررسی قرار گرفته است، محققان بعدی ویژگی‌های روانسنجی این پرسشنامه را در میان یگان‌های نظامی شهرهای دیگر مورد بررسی قرار داده تا اطلاعات منسجمی

depression and positive psychology. Journal of Cognitive Psychotherapy. 2006;20(2):159-70. doi:10.1891/jcop.20.2.159

5. Sepeshrian-Azar F, Mohammadi N, Badalpoor Z, Norozzadeh V. The relationship between hope and happiness with marital satisfaction. Journal of Health and Care. 2016;18(1):37-44.
6. Lee Duckworth A, Steen TA, Seligman ME. Positive psychology in clinical practice. Annual Review of Clinical Psychology. 2005;1:629-51. doi:10.1146/annurev.clinpsy.1.102803.144154
7. Bradburn, N. The structure of psychological wellbeing.1996. Chicago: Aldine.
8. Lyubomirsky S, Lepper HS. A measure of

- subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*. 1999;46(2):137-55. doi:10.1023/A:1006824100041
9. Joseph S, Linley PA, Harwood J, Lewis CA, McCollam P. Rapid assessment of well-being: The short depression-happiness scale (SDHS). *Psychology and psychotherapy*. 2004;77(4):463-78. doi:10.1348/1476083042555406
10. Stones MJ, Kozma A, Hirdes J, Gold D. Short Happiness and Affect Research Protocol (SHARP). *Social Indicators Research*. 1996;37:75-91. doi:10.1007/BF00300270
11. Argyle M, Martin M, Crossland J. Happiness as a function of personality and social encounters. *Recent Advances in Social Psychology: An international perspective*. 1989:189-203.
12. Hills P, Argyle M. The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences*. 2002;33(7):1073-82. doi:10.1016/S0191-8869(01)00213-6
13. Francis LJ, Brown LB, Lester D, Philipchalk R. Examination of the reliability and validity of the Oxford happiness inventory among students in the UK, USA, Australia, and Canada. *Pers Individ Differ*. 1998;24(2):167-71.
14. Liaghatdar MJ, Jafari E, Abedi MR, Samiee F. Reliability and validity of the Oxford Happiness Inventory among university students in Iran. *Spanish journal of Psychology*. 2008;11(1):310. doi:10.1017/s1138741600004340
15. Hadinejad M, Zareie F. Reliability, validity, and standardization of the Oxford Happiness Questionnaire. *Psychological Research*. 2009;12(2):62-76.
16. A Alipour A, Agah Heris M. Reliability and validity of the Oxford Happiness Inventory among Iranians. *Journal of Iranian Psychologists*. 2007;3(12):287-98.
17. Wren TA, Sheng M, Bowen RE, Scaduto AA, Kay RM, Otsuka NY, et al. Concurrent and discriminant validity of Spanish language instruments for measuring functional health status. *Journal of Pediatric Orthopaedics*. 2008;28(2):199-212. doi:10.1097/BPO.0b013e318165216d
18. Khodadadisangdeh J, Ahmadi kh, Amoosti F. Family factors that interfere with healthy of military families: A qualitative study. *Journal of military Psychology*. 2015;6(21):51-62.
19. Comrey Andrew L, Lee HB. *A first course in factor analysis*. Hoboken: Taylor and Francis; 2013.
20. Najafi M, Dehshiri Gh, Dabiri S, Sheikhi M. Psychometric Properties of Farsi Version of the Oxford Happiness Questionnaire among College Students. 2013. *Educational Measurement*. 2013;3(10):55.
21. Bayani AA, Koocheky AM, Goodarzi H. The reliability and validity of the satisfaction with life scale. *Journal of Iranian psychologists*. 2007;3(11):259-60.
22. Anisi J. Validity and reliability of NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) on university students. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2012;5(4):351-5.
23. Broder HL, McGrath C, Cisneros GJ. Questionnaire development: face validity and item impact testing of the Child Oral Health Impact Profile. *Community Dentistry and Oral Epidemiology*. 2007;35:8-19. doi:10.1111/j.1600-0528.2007.00401.x
24. Floyd FJ, Widaman KF. Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. *Psychological assessment*. 1995;7(3):286. doi:10.1037/1040-3590.7.3.286
25. Abedi MR, Mirshah Jafari E, Liaghatdar MJ. Standardization of the oxford happiness inventory in students of isfahan university. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2006;12(2):95-100.
26. Liaghatdar MJ, Jafari E, Abedi MR, Samiee F. Reliability and validity of the Oxford Happiness Inventory among university students in Iran. *Spanish Journal of Psychology*. 2008;11(1):310. doi:10.1017/s1138741600004340
27. Singh K, Jha SD. Positive and negative affect, and grit as predictors of happiness and life satisfaction. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*. 2008;34(2):40-5.
28. Maltby J, Day L, McCutcheon LE, Gillett R, Houran J, Ashe DD. Personality and coping: A context for examining celebrity worship and mental health. *British Journal of Psychology*. 2004;95(4):411-28. doi:10.1348/0007126042369794
29. Lee SB. P02-243 life satisfaction, depression and for Korean elderly people. *European Psychiatry*. 2011;26(1):839. doi:10.1016/s0924-9338(11)72544-5